

Õiguskantsleri Ülle Madise pöördumine ja ELAL liikmete arvamusi.

Helmen Kütt Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee Aadu Must Riigikogu kultuurikomisjoni esimees kultuurikomisjon@riigikogu.ee Jevgeni Ossinovski tervise- ja tööminister info@sm.ee Mailis Reps haridus- ja teadusminister hm@hm.ee Teie nr Meie 09.03.2017 nr 6-3/170300/1701082

Tervishoiutöötaja lasteaias.

Lugupeetud Riigikogu komisjonide esimehed ja ministrid Õiguskantsleri ametkond analüüsis lapsevanema avalduse alusel lasteaias tervishoiutöötajat puudutavat regulatsiooni. Koolieelse lasteasutuse seadus näeb ette tervishoiutöötaja ametikohta lasteaias ning sätestab tervishoiutöötaja ülesanded. Seaduse alusel antud ministrite määruste järgi ei ole aga tervishoiutöötaja olemasolu lasteaias kohustuslik. Sotsiaalministeeriumist saadud selgituste kohaselt on see kaalutud valik ning tervishoiutöötaja olemasolu lasteaias ei ole vajalik, kuna laste arengut ning tervist jälgib perearst. Lasteaias personal tegeleb üldise tervise edendamisega, annab vajaduse korral esmaabi ning informeerib lapsevanemat lapse haigestumise korral. Õiguskantsleril ei ole alust seada kahtluse alla oma ala asjatundjate poolt perearstisüsteemi kasuks tehtud valikut laste tervise edendamisel, haiguste ennetamisel ja ravimisel.

1 Juhin Teie tähelepanu vajadusele viia koolieelse lasteasutuse seadus ja selle alusel antud määrused omavahel kooskõlla. Samuti peaksid kooskõlas olema seadus ja kehtiv tervishoiusüsteem.

1 Sotsiaalministri 05.02.2009 määrusega kinnitatud „Esmatasandi tervishoiu arengukava aastateks 2009 – 2015“ järgi on esmatasandi tervishoiu peamiseks ülesandeks olla iga inimese esmaseks kontaktpunktiks tervishoiusüsteemiga; perearsti ja pereõe teenus on seejuures üheks esmatasandi põhiteenuseks.

2 Lapsevanematele peab olema üheselt arusaadav, kes vastutab lapse tervise jälgimise eest lasteaias. Koolieelse lasteasutuse seaduse (edaspidi KELS) § 20 järgi on lasteasutuse töötajad pedagoogid, tervishoiutöötaja ja lasteasutuse majandamist tagavad ning õpetajaid abistavad töötajad. Sama sätte järgi kinnitab lasteasutuse personali miinimumkoosseisu valdkonna eest vastutav minister määrusega. Haridus- ja teadusministri 26.09.2015 määrus „Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis“ ei nõua lasteaias personali miinimumkoosseisus tervishoiutöötaja olemasolu. KELS § 23 sätestab lasteasutuse tervishoiutöötajale konkreetsed ülesanded, mh ülesande jälgida laste tervist ning informeerida lapse tervisehäiretest vanemaid ja lapse arsti. Sellest, et seadusandja on teinud tervishoiutöötajale kohustuseks konkreetsete ülesannete täitmise laste tervise jälgimisel ja edendamisel, võib järeldada, et seadusandja pidas seaduse vastuvõtmisel tervishoiutöötaja ametikohta koolieelses lasteasutuses kohustuslikuks. Eeltoodud järeldust kinnitab KELS-i vastuvõtmise ajal seaduses sisaldunud § 23 lg 2, mis sätestas, et tervishoiutöötajaga sõlmib, peatab, muudab ja lõpetab töölepingu juhataja valla- või linnaarsti ettepanekul. Kuni 01.10.2010 reguleeris koolieelse lasteasutuse tervisekaitse- ja tervise edendamise, päevakava koostamise ja toitlustamise nõuded“. Ka nimetatud määrus nägi ette tervishoiutöötaja olemasolu koolieelses lasteasutuses ja reguleeris üksikasjalikult tema ülesandeid. 01.10.2010 jõustus sotsiaalministri määrus „Tervisekaitse- ja tervise edendamisele ja päevakavale“ (edaspidi Tervisekaitse- ja tervise edendamise määrus), millega tunnistati 1999. a määruse

tervisekaitsenõudeid puudutav osa kehtetuks. Uue Tervisekaitsenõuete määrusega pandi laste tervise edendamise ja kaitsega seotud ülesanded lasteaia personalile.² KELS-i sätteid tervishoiutöötaja osas ei ole aga tänaseni muudetud ning õiguskantsleri poole pöördunud lapsevanem küsis, miks ei ole lasteaias tervishoiutöötajat, kui see ametikoht on seadusega ette nähtud. Sotsiaalministeeriumi selgituste kohaselt arutati (arutelul osalesid ka Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Õdede Liidu ja lasteaedade esindajad) Tervisekaitsenõuete määruse väljatöötamisel tervishoiutöötaja ülesandeid ning jõuti tõdemuseni, et tervisekontrolle teeb ja lapse tervist jälgib lapse perearst, mistõttu ei ole vaja lasteaedades tervishoiutöötajat. Aruteludel tõdeti, et võrreldes ajaga, kui eelmine tervisekaitsenõudeid puudutav määrus kehtestati (1999. aastal), on tervishoiusüsteem märkimisväärselt muutunud, mistõttu enamikus lasteasutustest ei ole enam tervishoiutöötajaid. Nende asemel osutavad teenust perearstid - diagnoosimise, ravi ja tervisealase nõustamise ning lapse füüsilise ja vaimse tervise jälgimisega tegeleb perearst koos pereõega, laste arengu jälgimine on aga õpetajate töö. Ministeeriumi selgituste järgi peab lapse võimalike terviseprobleemide puhul lasteaia personal informeerima lapsevanemat, kes siis ise lapsega vajadusel perearsti vastuvõtule läheb. Esmaabi andmine kohapeal piirdub haavade 2 Tervisekaitsenõuete määruse § 6 lg 1 järgi peavad lasteasutuse personalil olema teadmised tervise edendamisest ja oskused selle rakendamiseks lasteasutuses. Samuti peavad lasteasutuse pedagoogidel ja õpetajaid abistavatel töötajatel olema oskused anda lastele esmast abi (§ 6 lg 2). Tervisekaitsenõuete määruse § 13 annab ka juhtõõrid lasteasutuse personalile lapse haigestumise korral toimimiseks. Nimetatud sätte järgi ei lubata lasteasutuse last, kui lapse terviseseisund võib kahjustada lapse enda või teiste tervist (§ 13 lg 1); lasteasutuses lapse haigestumise või vigastuse korral kutsub pedagoog vajadusel kiirabi ja võtab ühendust lapse vanemaga (§ 13 lg 2); vanemate või kiirabi tulekuni võimaldatakse lapsel vajaduse korral lamada järelevalve all; vajadusel antakse haigestunud või vigastatud lapsele kiirabi kohale jõudmiseni esmast abi (§ 13 lg 3); nakkushaiguse kahtlusega laps tuleb võimaluse korral eraldada teistest lastest, kuid teda ei tohi paigutada üksinda eraldi ruumi (§ 13 lg 4). 3 puhastamise, plaastrite ja sidemete fikseerimisega ning sellega saab hakkama ka lasteaia personal.

Lugupidamisega /allkirjastatud digitaalselt/ Ülle Madise

ELAL volikogu kogutud arvamusi:

Mina olen juba 10 aastat vähemalt töötanud ilma tervishoiutöötajata majas ja ausalt öeldes ei oleks talle lasteaias piisavalt rakendust.. Lapsi on kaalutud ja mõõdetud sügisel ja kevadel, haigetele lastele on kutsutud vanem järgi ning toidu tervislikkust kontrollib kokk ning majandusjuhataja. Õpetajad on kompetentsed ise lastele rääkima tervisest, tervislikust toitumisest ja muust. Alati saab paluda ka mõne hambaarsti või perearsti lastele külla kui ise rääkida ei oska. Pigem võiks mõelda, et muusika- ja liikumisõpetajad ei oleks ainult tunniandjad, vaid saaksid lastega ka muul ajal koos olla.
XXXXXXXXXX

Olen eelpool öelduga sama meelt ja väga nõus. Tervishoiu töötajal ei ole lasteaias rakendust. Mina panustaksin pigem kunstiõpetajale.
XXXXXXXXXXXXXX

Meil sama teema. Eelmise õppeaasta alguses oli meil kaks kuud tervisetöötaja ja tegelikult otsest rakendust talle ei leitud. Noor inimene pettus ja lahkus, ei viitsinud vegeteerida. Koht on väike - ainult hommikuti ja kui õhtul miskit juhtub, peab õpetaja ikkagi ise hakkama saama. Kasutegurit nägin mina

vaid lapsevanematega suhtlemisel, et kui õpetaja on hädas tõbise lapsega lasteaias, siis med. töötajat nagu kuulati rohkem. Aga jah, ega tast suurt tolku polnud, punnikestel laste kehal vahet ei teinud - tuulerõuged olid :) Med.haridusega inimest on väikese palga tõttu raske saada. Ühesõnaga... kui normaalset palka maksta ei saa, et oleks asjalik ja med.haridusega inimene, siis tänavalt tulnud inimesest kah pole tolku...

Xxxxxxx

Nõustun täielikult juba eelnevalt esitatud seisukohtadega. Ka meie lasteaias pole mitu aastat juba tervishoiutöötajat olnud ja me ei tunne tema järgi ka mingit vajadust. Laste tervist jälgib perearst ja lasteaias poleks sel töötajal hetkel ka mingeid ülesandeid. Ootamatult tekkinud lapse tervisemuredega tegeleb nuginii igapäevaselt rühmaõpetaja. Temale mõeldud palgaraha saab palju otstarbekamalt ära kasutada.

xxxxxxxxxx

Mina olen töötanud nii tervishoiutöötajaga kui ka ilma.

Kõik oleneb sellest, milline on maja ja mis ülesanded on tervishoiutöötajale määratud.

xxxx-s oli (ja on ka praegu) tervishoiutöötaja (11 rühma, 0,5 kohta), aga tema tööks on pigem terviseedendamine. Peale selle teeb ta koostöös kokkadega menüüid ja jälgib kaloraaži ning kõikide toitainete (valgud, rasvad, süsivesikud jne) tasakaalu laste toidus. Veel tegeleb ta allergikutega, neile on vaja teha erimenüü ning kuna majas on ujula, siis jälgib enne ujumaminekut ka laste nahka ning puhtust.

Muidugi ka muud kiired probleemid (nt kui on mõnel lapsel täid, siis kontrollib kogu rühma laste päid jne).

Samuti kaalub ja mõõdab lapsi. Kui toimusid tervisenädalad või terviseüritused, siis tema oli alati seal kaasas tegev ja aitab neid tegevusi organiseerida (nt lampjalapäev või salatite ja smuutide valmistamine, matkad ja hommikuvõimlemised jne), samuti tegi ta lastega ka tervisetegelusi igapäevaselt, kui see nädalateemaga kuidagi haakus. Hea oli see ka seepärast, et kui nt liikumisõpetaja puudus, siis tema oli alati valmis asendama. Veel tegeleb ta ka töötajate terviseedendusega (xxxx lasteaed on Tervislik töökoht).

Praegu töötan sama suures lasteaias ja meil ei ole tervishoiutöötajat.

Kuna meil ei ole oma kööki ja toit tuleb koolist, siis menüü tegemisega pole vaja tegeleda. Lastele rohtu enam ei anta ning kaalumise ja mõõtmisega saavad rühmaõpetajad ise tegeleda matemaatika tegevuse raames. Spordiüritustega tegeleb liikumisõpetaja koostöös rühmaõpetajatega ja allergikuid meil ei ole. On vaid üks diabeetik, aga selle koolituse läbisid kõik töötajad ja õpetajad oskavad ise temaga tegeleda.

Ujulat ka meil ei ole ja seepärast ei tunne me suurt vajadust tervishoiutöötaja järgi. Õpetajad on küll vahel öelnud, et tervishoiutöötajast oli tugi, kui lapsevanem tõi nt poolhaige lapse rühma. Kuid seda saavad lapsevanemale ka rühmaõpetajad ise öelda, et nad ei võta last vastu, kui lapsel on silmaga nähtavad haigustunnused.

Üldjoontes arvan, et see, kas tervishoiutöötaja on või ei ole, oleneb suuresti majast ja õppesuundadest ning eripärast. Usun (ja näen), et ilma tervishoiutöötajata saab lasteaias väga hästi hakkama, tuleb osata lihtsalt tööd organiseerida ja vastavad ülesanded olemasolevate inimeste vahel jagada.

Aga..... alati on hea, kui juhil on abilisi, (nt käisime hiljuti xxxxxx lasteaias, kus direktoril oli abiks sekretär(1,0 kohta), majandusjuhataja, majaperenaine, tervishoiutöötaja, õppealajuhataja, haldur (kes tegeles IT ja kõikide muude tehniliste probleemidega) ja haridustehnoloog.

Siis on juhil aega tegeleda ka inimestega ja arendusega (kirjutada projekte) jne

Mina tunnen, et palju rohkem, kui tervishoiutöötajat oleks mul vaja sekretäri või juhi abi, sest paberitööd ja erinevate keskkondade kohustuslikku täitmist (EHIS, TÖR, e-stat jne) tuleb üha rohkem. Sisulise töö jaoks on aega väga napilt.

xxxxxxxxxxxx

Aeg on läinud nii palju edasi, et tervishoiutöötaja ülesanded on täielikult muutunud. Hetkel oleks

vajadus terviseedendaja järele. Aga niisuguse ettevalmistusega inimest leida on väga keeruline. Minu viimane kogemus oli tervishoiutöötajaga 0,5 kohta, kes oli lõpetanud tervishoiu kõrgkooli tervisekaitse spetsialisti erialal. Tema olemas olemine majas andis mulle vaid lisakohustusi, sest ta ise ei suutnud ka kokkulepitud asjades loovust ja algatust üles näidata öeldes, et teda pole selleks õpetatud. Mõõtmise ja kaalumise saavad rühmad ka kenasti hakkama. Oleks vajadus inimese järele, kes koordineerib majas terviseedenduslikku tööd (kampaaniainfod, üritused nii lastele kui töötajatele, menüü rikastamine jne). Sellist on raske leida. Ja siis tal peakski nimetus olema terviseedendaja. Samas mul ka väga hea kogemus samasuguse haridusega tüdrukust, kes lisaks eelnimetatule lõi käed külge kõigis maja üritustes. Poole koha palgaga, ma sellist inimest ei leia ja kinni ei hoia.
xxxxxxxxxx

Arvan, et tervishoiutöötaja ametikoht ei ole lasteaias enam otseselt vajalik. Ühiskond on muutunud ja tervishoiutöötaja tööülesanded vanas mõistes on tänapäeval täidetavad teiste poolt (perearst, lasteaias õpetajad, tervisemeeskond). Loomulikult ei ütleks ükski lasteaias ära, kui majas oleks näit terviseedenduse spetsialist, kes koordineerib ennetavat ja laste arengut toetavat tööd, aga neid ülesandeid saab täita ka majas keegi teine, see on majasisese töökorralduse teema. Ja ilmselgelt ei oleks sellist terviseedendajat tarvis täisametikohaga.

Meie majas on 0,5 kohaga tervishoiutöötaja (6 rühma peale), hariduselt lastearst, pensionär. Reaalselt on tema tegemisteks mõõtmised-kaalumised, silmade kontroll, hambaarstiga koostöö profülaktilisel läbivaatlusel, laste õuesoleku ajal turvalisuse tagamine (et suhtarvud laste ja täiskasvanute vahel vastaksid nõuetele), väljasõitudel kaasaskäija, ujumistundides kaasaskäija, vanematega ühenduse võtja, kui õpetaja sõna enam vanemale ei mõju. Terviseiga seotud õppetegevust ta ei vea ega vii ka läbi, sest ta ei ole seda õppinud ja ei ole ka oma olemuselt niisugune eestvedaja ega loov inimene. Terviseedenduslikku tegevust koordineerib ja korraldab meil tervisemeeskond, eesotsas liikumisõpetajaga. Ja saab sellega suurepäraselt hakkama.
xxxxxxx

Tervishoiutöötaja vajalikkus:

*Tervishoiutöötaja on kui lisakäsi ja lisasilmapaar- õpetajale abiks, lastele toeks. Tema suurim väärtus on siis, kui ta on rühmade jaoks olemas, mitte kabinetitäitjaks!

*Väikestes majades pole koormust pakkuda, seega raske ka oskustega inimest leida.

*Tema tööülesandeid on kindlasti võimalik jagada.

*Samas erivajadustega laste toetamise vajadus/ kohustus ja tugispetsialistide olematus saaksid tervishoiutöötajat kaasates pisutki leevendust....

Arvamused kogus ELAL volikogu ja ülevaateks koondas Liili Pille